

DE TRIBUNE

Redactieadres:

D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3^{III}
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:

Lijnbaansgracht 304^A
Amsterdam.

• VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. •

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: De Radenwet. — Ongelukkige motiveering.
— Buitengewoon Kongres in België. — Van Kol de
Spion? — Staatsexploitatie en Socialisme. — Het ver-
trouwen van Wallstreet. — Russische Expansie en Duitsch
Imperialisme. — De kwestie in de Spoorweg-Vereeni-
ging. — Aan de Verslaggever van Het Volk in België. —
Van de Afdelingen. — Korrespondentie.

Het Sekretariaat van de Kommissie van Geschillen
is gevestigd bij

A. LISSER, Vrolijkstraat 347.

„Het Socialisme”.

Het Juli-nummer van «Het Socialisme» is ver-
schenen.

Partijgenooten, werkt ermede, en werft abonnees,
en leden voor de Partij.

Rektifikatie.

Het Volk maakt mij op «vriendelijke» wijze op-
merkzaam op een vergissing mijnerzijds in het hoofd-
artikel van de vorige week begaan.

«Het patroonsverbod bij de Bakkerswet beteekende
dat de patroons zelf des nachts ook niet mochten
bakken», zooals het blad terecht opmerkt, en niet
wat door mij daarover bij vergissing werd geschreven.
Intusschen verandert dit niets aan de strekking van
mijn betoog omtrent de houding der christelijke
arbeiders, waarom het in dat artikel ging.

Mijn dank aan *Het Volk* voor het opmerkzaam
lezen mijner artikelen.

WIJNKOOP.

De Radenwet.

De wet op de Raden van Arbeid, een wet die de
organisatie van de ziekenkassen regelt, is Vrijdag voor
een week in de Tweede Kamer aangenomen. Links
stemde tegen, rechts stemde zoo goed als in zijn
geheel vóór. De arbeiders zouden echter verkeerd
doen daaruit op te maken, dat het de burgerlijke
linkerpartijen met hun tegenstemmen om het arbeiders-
belang te doen was.

Wel is de Radenwet niet in het belang der arbeiders
gemaakt. De arbeidersklasse zal er evenmin veel
goeds van ondervinden, als indertijd van de Wet op
het Arbeidskontraakt. Misschien minder kwaad. Maar
het is dan toch maar in elk geval een feit, dat ondanks
alle geschreeuw over sociale hervormingen zoowel
van links als van rechts, dit nieuwe positieve produkt
van arbeidswetgeving de arbeiders weer met leege
handen laat staan. De arbeidersklasse zal in zijn
machtsstrijd noch in zijn nooden veel positief goeds
van deze wet merken.

Toch heeft deze Radenwet »goeds». Het is nl. een
bureaucratische wet. En zoo'n wet heeft altijd positief
goeds, maar . . . niet voor de arbeidersklasse. Een
bureaucratische wet is een wet, die het ambtenaren-
dom weer onnoodig vermeerdert en onnoodig macht
geeft. Zoo'n wet is goed voor de kleine burgerij,
wier zonen meest de ambtenaren leveren. En dat is
dan ook *het positieve* van de tegenwoordige sociale
wetgeving, zoo hier als in Duitschland, de vermeer-
dering van bureaucratische rompslomp en ambtena-
renmacht ten nadeele van de arbeidersklasse, en het
afvallen van baantjes voor de vrienden van de be-
staande Regeering. Ziehier één der redenen dat de

partij-kliken — ondanks hun groote overeenkomst in
vijandigheid tegen de arbeidersklasse — mekaar toch
zoo fel in de Regeering bestoken: Het gaat immers
mee om de baantjes.

Als nu de Radenwet overbodig en zelfs schadelijk
is om zijn bureaucratische aard, dan zal toch wel
niemand die eenigzins op de hoogte is — en elk
arbeider kan hiervan op de hoogte zijn — denken
dat zulk bureaucratisch goeds speciaal van rechts,
van de kerkelijken moet stammen. Wie weet niet dat
het veel geroemde produkt van de liberalen, de
Ongevallenwet, juist zoo door en door bureaucratisch
is. Daar verslinden de paperassen en de ambtenaren
een boel geld, dat beter aan uitbreiding van de
Ongevallenwet besteed werd. Daardoor heet de
arbeidswetgeving hier »zoo duur», maar niet de uitke-
ringen aan de arbeiders, maar de ambtenaren-romp-
slomp ten bate van de baantjes der kleine burgerij
brengt er vooral de duurte in. Zoo komt de zooge-
naamde sociale wetgeving van links zoowel als van
rechts haast meer ten goede aan de kleine burgerij
dan aan de arbeidersklasse, wat trouwens een (meest
niet uitgesproken) doel is der heeren politici, als ze
dan toch eenmaal aan sociale wetgeving moeten doen.

Maar de Radenwet zou een eerste stap zijn tot
de ziekteverzekeringwet. Onze lezers weten wat de
arbeidersklasse aan het ontwerp-Talma omtrent de
ziekteverzekering hebben. Dure en gedwongen premie-
betaling voor een kleine uitkeering bij ziekte, notabene
zonder gewaarborgde ziekenzorg voor den arbeider
en zijn gezin. Terwijl het proletariaat in Holland
bij de treurige loonen, waarvan toch werkelijk niets
meer af kan, tenzij voor de weerbaarmaking in de
strijd, wel *moet* eischen (al doet de Arbeiderspartij
dat helaas niet meer): Kosteloze Staatsziekenzorg
voor de arbeider en zijn gezin.

Onze arbeidersklasse hoeft dus wezenlijk niet
rouwig te zijn als ze verneemt dat de tweede stap,
de ziektewet-zelve, door de tegenwoordige regeering
waarschijnlijk niet spoedig zal worden gedaan. Zooals
de ziektewet thans wordt voorgesteld kan ze voor
het proletariaat beter gemist worden, en we hopen
dat het uitstel afstel wordt.

Toch moet de Radenwet een eerste stap verbeelden
op het gebied der sociale hervormingen van deze
Regeering. En op deze eerste zal als tweede volgen:
de Invaliditeitswet en wet op de Ouderdomsverze-
kering. Tenzij de arbeidersklasse zich nog tijdig weet
te beraden en de machtsstrijd tegen het heele kapi-
talisme feller weet te doen ontbranden, in de eerste
plaats door een scherp-revolutionaire kiesrechtstrijd
van man en vrouw tegen de heele bourgeoisie, moeten
we vreezen dat deze dwangwet er door de Regeering
wel zal worden doorgesleept. Het onaanneembaar
van iets anders dan kosteloos Staatspensioen voor
alle oude en invalide arbeiders, de eenige eisch die
om bovengenoemde redenen de Nederlandsche arbeiders-
klasse moet stellen, is althans door de Kamer-
fraktie van de Arbeiders Partij en haar Kongres bij
deze wet niet vernomen. Met de eisch van Staats-
pensioen wordt tegenwoordig in de Arb. Partij ge-
sjacherd in plaats van gestreden. En alleen een in
den lande klinkende agitatie voor de volle eischen,
in de eerste plaats voor onverzwaakt Alg. Kiesrecht,
in de tweede voor een sociale wetgeving die eenige
verbetering en macht, maar geen nieuwe lasten aan
de arbeidersklasse brengt, kan de oude eisch van Staats-
pensioen nieuw leven inblazen.

Zoo zij de aangenomen Radenwet, die niets goeds
brengt maar teeken is van komend kwaad, voor de
arbeidersklasse het teeken tot nieuwe strijd. Want
de parlementaire strijd om deze Radenwet heeft nu
juist niet getoond, dat het proletariaat al machtig
genoeg is om sterke druk op het parlement uit te
oefenen. Bij de behandeling van de Radenwet werd
b.v. reeds in Juni 1911 beslist, dat de ziekteverzeke-
ring geen doktershulp zou waarborgen, ten nadeele
dus van het stedelijk en landelijk proletariaat dat
juist die waarborg naast een goede uitkeering bij
ziekte behoeft. De dienstboden, tot de meest ont-
rechten en uitgebuiten behoorende, werden nu reeds
uit de ziekteverzekering uitgesloten. Enz.

En ook heeft de behandeling en aanneming van
de Radenwet onomstootelijk aangetoond, dat ondanks
alle opportunistisch gezwets tegen de kerkelijke
koalitie, deze koalitie onder het heviger wordend
bevel van den generaal der kleine luyden Dr. Kuyper,
zoo stevig staat als ooit. Wil de arbeidersklasse de
kerkelijke koalitie mitsgaders zijn tegenhanger de
vrijzinnige konzentratie, die evenmin iets goeds brengt,
breken, dan is er maar één weg en die is: Een
nieuwe en principieele strijd van den vereenigden
arbeid tegen het gansche kapitaal. Deze weg wijst
alléén de Sociaaldemokratische Partij, de S. D. P.
Wp.

„Ongelukkige motiveering.”

De communisten versmaden het, — hun
bedoelingen te verheimelijken.
Uit het „Communistisch Manifest.”

In Het Volk van Woensdag 3 Juli j.l. komt een ar-
tikel voor, getiteld: «Ongelukkige motiveering.»

De argelooze lezer is, wanneer hij dat opschrift leest,
benieuwd, te weten, *wat* die zaak is, die volgens het
Volk zoo «ongelukkig» gemotiveerd werd. En het ant-
woord op die vraag luidt: «Politieke samenwerking tus-
schen sociaal-democraten en — Vrij-liberalen, gaat niet.»

Een waarheid als een koe, zou men zeggen.
Goed, maar de Vrij-liberale propagandist, D. Manassen,
had het noodig geacht, die koe toch nog eens van stal
te halen. Kijk, zegt hij zelf, wat een leelijk beest toch,
wat een *monster!*

Waarom doet die man dat toch, zal men vragen.
Manassen weet wel, wat hij doet. Hij weet, dat er,
behalve slagers, ook knorsen op de markt verschijnen.
En met die handelaars in vuil vleesch valt er nog wel
te sjacheren.

En het blijkt, dat Manassen juist geoordeeld heeft:
Het Volk komt er op af.

Zeker, zegt het, een monster is het, dat ben ik met U
eens, maar «Uw motiveering» deugt niet.

Wel dat valt mee, nietwaar? «De motiveering deugt
niet.» Laat de motiveering vallen en — het monster
wordt nog een normaal beest in de oogen van den Vrij-
liberaal. En dan is het de volle marktprijs waard.

Laat ons nu eens zien, wat die motiveeringen van de
sjacheraars zijn.

„Het eenige”, zegt Manassen, „het eenige wat Vrijzinnigen en
„sociaal-democraten gemeen hebben is, dat beiden” . . . belust
zijn op ministerzetels? . . . mis hoor, wel foei! . . . „dat beiden
„in den regel hunne aanhangers niet allermeest vinden onder wat
„wij maar de Kerkelijke orthodoxie zullen noemen”.

Ja juist meneer, de «antithese» heeft U op het oog, is
't niet? — Wel meer van gehoord.

Het Volk schijnt dat een kleinigheid te vinden en —
laat het schieten. 't Is De Tribune niet, die 't zegt; dan
was 't wat anders.

Nu de tweede motiveering: In «de levensopvatting»

zijn de sociaal-democraten en vrij-liberalen elkaars «tegenvoeters».

Daar hoort Het Volk nu toch van op. Bedoelt gij, vraagt het, met die «levensopvatting» soms het «historisch materialisme»? Kom —

„dan zouden wij werkelijk wel eens willen hooren wat het blad „er tegen in te brengen heeft, dat de politieke inzichten in het „algemeen gevolg zijn van economische belangen uitgedrukt in de „klassetegenstellingen der maatschappij.”

Ja nietwaar, hoe kan nu toch in 's hemels naam een Vrij-liberaal iets anders zijn dan een «historisch materialist»?

Nu de derde motiveering:

„De gebeurtenissen,” zegt Manassen, „van de laatste weken in de Kamer, de stemming bij de Bakkerswet, de discussies over „Raden- en Ziekwet, hebben nog weer eens bewezen hoe „dicht de sociaal-democratie bij de reactionaire en staats-socialistische partijen van rechts staat en hoe ver verwijderd van de werkelijke liberale partijen.”

Deze beschuldiging vindt Het Volk kras. De sociaal-democraten in een «ultra-reactionair gezelschap»! Hoe kan Manassen dat nu toch beweren. 't Is net andersom hoor, en — Het Volk noemt «feiten».

En dan eindigt Het Volk aldus:

„De conclusie waartoe (Manassen) komt, dat zoo'n verbond niet „nagestreefd moet worden is ons best, maar hij mocht bij zijn „motiveering wel wat voorzichtiger zijn.”

Ziezo. Nu is de argelooze lezer ingelicht, maar er blijven eenige vragen voor hem onopgelost.

Waarom, zal hij vragen, waarom is het Het Volk «best, dat zoo'n verbond niet nagestreefd moet worden»? Zijn de heeren het er nu over eens, dat het een «monster-verbond» zou zijn, ja, of neen? En zoo ja, om welke redenen dan? En als Het Volk aan Manassen in overweging geeft, om wat «voorzichtiger» met zijn motiveering te zijn, moet daar dan uit afgeleid worden, dat Het Volk nog zoo zeker niet is van de zaak? Zoo neen, waarom moet die man dan «voorzichtiger» zijn?

Er is op deze maar één antwoord. En dat is dit. Het gaat tegen 1913. Het politieke gesjacher begint weer. Dit Volk-artikel, dat geheel buiten de gedachtenkring van arbeiders omgaat, is van het bekende soort, dat als een transparant over de wezenlijke bedoelingen van den schrijver heenligt. Het zijn de teekenen van verstandhouding met de vrijzinnige politiekers. Het is de dieventaal van politieke demagogen. En het is voor de bedoelingen van den schrijver juist zoo'n groot voordeel, dat het tot het gros zijner lezers niet doordringt, wat men onder elkander verhandelt. Het komt er niet op aan, *wat* men tegen elkaar zegt; markttaal is op zich zelf altijd de grootste nonsens, maar men begrijpt er elkaar beter dan ergens anders.

Maar *denkende* arbeiders willen een antwoord op de vragen, die open gelaten worden. Indien dat niet gegeven wordt, zal de *intuïtieve afkeer der strijdende arbeiders van alle politiek* opnieuw versterkt worden.

Onze partij is er, die ervoor heeft te zorgen, dat het gegeven wordt. Hare taak is het de denkende arbeiders op te wekken tot wezenlijke socialistische politiek, die ook de *politieke misleiding ontmaskert*. A. J.

Het buitengewoon Kongres in België.

Verleden week werd te Brussel een buitengewoon Kongres gehouden naar aanleiding van de bekende afloop der verkiezingen, n.l. overwinning van de klerikalen, nederlaag van het liberaal-revisionistisch kartel, en van de stakings-beweging die de arbeiders voor het gelijke kiesrecht begonnen waren. Men weet het, in België bestaat wel algemeen kiesrecht, maar meervoudig, d.w.z. met meer dan een stem voor bourgeois en grondbezitters. De arbeiders willen: één man, één stem.

Niet alleen de bij de Arbeiderspartij aangesloten maar ook de andere op het standpunt van de klassenstrijd staande verenigingen, vakverenigingen, waren ten Kongresse opgeroepen en verschenen: 1248 organisaties zonden 1553 afgevaardigden, waarvan meer dan 250, dus meer dan één vijfde, van niet-aangesloten organisaties. De reeds in Verviers, Luik en Brussel gevallen arbeiders, door het optreden der Regeering tegen de stakings-beweging, werden herdacht. En de klerikale pers werd, als protest tegen haar optreden in de verkiezingsstrijd, met 449 tegen 257 stemmen (alleen de duizend organisaties der Arb. Partij hadden stemrecht) uitgesloten.

Daarna spraken Van der Velde, Hubin, De Brouckère, Destrée, Anseele, e.a. over de strijd voor het gelijke kiesrecht, en werd ten slotte met algemeene stemmen de volgende resolutie aangenomen:

Het Kongres verklaart dat het algemeene en gelijke kiesrecht bij een loyaal stelsel van evenredige vertegenwoordiging de eenige grondslag vormt voor de Volksvertegenwoordiging. Het bevestigt, de vroegere kongres-resoluties met betrekking tot zijn wil om de politieke gelijkstelling te veroveren, en draagt aan de parlementaire fractie op, op zijn laatst bij de opening van de eerstkomende gewone parlementszitting (in November) een voorstel tot Grondwetsherziening te doen. Dit voorstel zal met alle ten dienste staande machtsmiddelen, waaronder begrepen de algemeene staking, ondersteund worden.

Als commentaar hierbij nam het Kongres de verklaring aan van de Generale Raad, welke luidt:

Wij willen de algemeene staking. We zullen hem zoo voorbereiden dat hij machtig en onweerstaanbaar wordt. Maar wij willen een staking zonder opstand en bloedvergieten, alle provokaties en alle mogelijke incidenten ten trots.

Van een uitbreken van deze strijd reeds in Juli kan geen sprake zijn. Er zal een groot komitee worden gevormd, dat ononderbroken en met alle doelmatige middelen actief zal zijn ter voorbereiding van de staking, en dat de staking zal proklameeren, zoodra het de overtuiging heeft, dat de massa der arbeiders bereid en het oogeblik gunstig is.

Dit Nationale Komitee voor het Gelijke Kiesrecht en voor de Algemeene Staking zal uit de leden van de Generale Raad der Partij bestaan, mitsgaders uit de Generale Kommissie der Vakverenigingen, het Bestuur van het Verbond van Kooperaties, en de Besturen van de vakverenigingen.

Dit groote Komitee zou op 10 Juli voor het eerst bijeenkomen dus een dag na de opening der kamers, die op 9 Juli plaats vond.

Wij willen voor onze lezers ook nog een verslag geven van het door de Brouckère, een der onder-teekenaars van deze resolutie, over de komende strijd gesprokene. De Brouckère zeide:

Het oogeblik is te ernstig om thans onze tijd met verwijten en beschuldigingen over en weer over de taktiek vóór de jongste verkiezing zoek te maken. **Het liberaal-socialistische kartel is dood en het zal niet herleven.**

Den partijgenooten te Charleroi schijnt een nieuwen vorm van het kartel voor de geest te groeien: het kartel met de liberalen bij de Algemeene staking! Men passe toch op, bij de arbeiders geen illusies te laten opkomen, die slechts gevaarlijk kunnen zijn. Als wij bij een kiesrechtstaking de steun van enkele liberale ondernemers, van liberale belastingbetalers en gemeenteraadsleden, van de burgerwachts of zelfs van het leger kunnen hebben, welnu des te beter! Maar ik ben niet zoo optimistisch, en ik vrees, dat de arbeidersklasse nieuwe gevaarlijke avonturen en vreeselijke teleurstelling te gemoet zou gaan, als zij zich op iets anders dan op haar eigen macht zou verlaten. Ik reken voor het gelukken van de kiesrechtstaking noch op burger Koburg (de Koning) noch op burger Warsqué (de typische vertegenwoordiger van de liberale groot-industrieelen). Maar de arbeidersklasse moet haar eigen macht vergrooten door een doelmatige voorbereiding van de algemeene staking zoals de reeds op 2 Juni gehouden vergadering van de besturen der vakverenigingen dit wilden. Aan een normale ondersteuning door de vakverenigingen van alle deelnemers aan de kiesrechtstaking valt niet te denken. Om een half miljoen stakers gedurende zes weken 2½ frank per dag aan steun te kunnen uitkeeren, zoude onze vakverenigingen 18 jaar lang van al haar leden een extra bijdrage van 50 centimes per week moeten heffen! Maar men zal er toch voor moeten zorgen dat ten minste de ergst noodlijdenden eenigszins ondersteund kan worden. Gedurende de uitsluiting in Verviers hebben de meeste arbeiders slechts 13 a 14 francs per maand ontvangen. Bij de laatste mijnwerkersstaking in de Borinage, die 7 weken duurde, ondersteunde men slechts de meest noodlijdenden, en wel hoofdzakelijk met levensmiddelen. Maar ook zoo zullen er nog altijd eenige miljoenen francs noodig zijn, om brood en soep voor een staking van meerdere weken te hebben. Het geld daarvoor zal men echter bij eenige goede wil wel tezamen brengen. Veel hangt ook van de moreele voorbereiding van de staking af.

Als we het zoover brengen, dat we minstens een half miljoen arbeiders voor een staking van eenige weken — zeg zes — in beweging kunnen brengen, dan hebben we goede kans op succes, en dan zal de bourgeoisie misschien oordeelen, dat ze er beter afkomt, als ze ons het gelijke Kiesrecht geeft. Niet alleen op het oogeblik van de strijd, maar ook reeds tevoren oefent de staking zijn invloed uit door het enkele feit van de voorbereiding, die een voor de bourgeoisie dreigende onrust in het zakenleven brengt. Reeds daarom zou het dwaasheid zijn, direkt in staking te gaan, omdat we dan van de invloed van de voorbereiding zouden afzien. De gedachte aan herhaalde staking, zoals Hubin zich dat denkt, is in theorie heel mooi, maar in de praktijk ondoorvoerbaar, omdat hij het psychologische moment van de massale strijd geheel buiten beschouwing laat door bij de massa's een mechanische discipline te veronderstellen, zoals alleen het Pruisische leger die heeft. Wat aangaat de bewapening der arbeiders, ik zou mij er nooit toe leenen iets dergelijks te steunen. Het staat natuurlijk elkeen vrij de maatregelen te nemen die hij noodig acht om zijn leven te verdedigen; maar het zou een misdaad zijn de arbeiders te doen gelooven, dat zij met hun revolvers tegen de machine-geweren en kanonnen van het leger iets zouden kunnen uitrichten. Een ongewapende menigte moet misschien vreezen gesluipmoord te worden door gendarmen, maar een gewapende heeft te verwachten in massa's geslacht te worden door de militairen. Wij willen het proletariaat echter niet tot zulke katastrofen voeren. Bovendien toonde de Russische praktijk, welke desorganiseerende elementen de vorming van zoogenaamde strijd-organisaties in de arbeidersbeweging binnenvoert: naast oprechte, energieke strijders komen onvermijdelijk na korte tijd spionnen en bandieten. Het ware veel beter, als men *bevoegd* in plaats van de arbeiders te bewapenen, de Regeering te ontwapenen. Daarom moet onze anti-militaristische agitatie, zoals speciaal de Jonge Garde ze voert, intenser ter hand wordt genomen dan ooit. In de kolommen van onze pers moet meer als voorheen het oude wachtwoord tot de soldaten en reservisten weerklinken: Gij zult niet doden! Het tijdstip van de staking moet niet vooruit vastgesteld worden. In deze zomer valt niet meer te denken aan een succesvolle staking. De Regeering staat thans op de hoogte van haar macht. Als pg Ernest zegt, dat de arbeiders van het mijnrevier Charleroi de moed zullen verliezen, als het Kongres niet tot de staking in Juli besluit, dan moet ik daartegen slechts opmerken, dat ik in enthousiasme, dat niet tegen eenige maanden van voorbereiding en afwachten kan, zeer weinig vertrouwen stel. Op het oogeblik van de strijd zult ge zien of degenen die thans koudbloedigheid en geduld prediken, de lauwsten zullen zijn.

Het wordt dus ernst in België. Hopen we dat de Belgische strijders ter overwinning gaan.

**Abonneert u op De Tribune.
Sluit u aan bij de S. D. P.**

Van Kol de Spion?

Van Kol is op reis geweest en heeft zich laten interviewen door iemand van «het Volk». Hij heeft in Constantinopel gedieneerd bij zijn ouden vriend Ahmed-Riza, n.b. de man die doodstraf in de wet deed zetten voor leiders van spoorstakingen!

Verder is Indië doorkruist, waar noodig onder geleide van soldaten. Gouverneur-Gen. Idenburg en de kapitalisten in Deli krijgen lof; alleen bij een mijnonderneming met een Mofrikaanschen Directeur vind hij slechte toestanden. Oppervlakkig is hij als naar gewoonte.

Ergers is evenwel het volgende: op een introductie kreeg hij toegang tot de Mohammedaansche wereld-universiteit in Caïro en na lang aandringen — men vertrouwde hem zeker niet en... met recht! — kon hij ook zien en spreken de 18 daar studeerende Javanen en Maleiers, wier namen hij, in Indië gekomen, ... ging opgeven aan de Regeering.

Deze verklikker vertelt dit kalmweg en het arbeidersblad neemt dit even kalm op, beschouwt dit wellicht als vastzittend aan het «beschavingswerk van Indië», de koloniale roofpolitiek in onze socialistische taal. J. SMAK.

Wij geven hieronder de woorden ontleend aan het interview met Van Kol, zooals wij ze in Het Volk van 26 Juni jl. vinden:

Men wilde mij eerst de Javanen en Maleiers niet laten zien, maar ik drong toch tot hen door. 't Waren er 18, en dat waren niet de nederig hurkende Javanen meer! Ze spraken vrij uit, 'n enkele zelfs onbeschoft(?), uit de hoogte. 't Waren natuurlijk *hadjis* (ze waren in Mekka geweest) en ze werden onderwezen in de mystieke sektenleer, dat is de gevaarlijkste(?), die ook de opstandelingen van Tjillegon (die notabene wegens de veepest tegen de Holl. Regeering in verzet waren gekomen, zooals Van Kol zelf later meedeelt) beledend. Mystiek voert altijd tot dwepen... **Ik heb de namen van die studenten aan Buitenzorg opgegeven;** men wist er daar niets van... maar wie, **toen ik hem de namen opgaf,** wel wat wist, dat was Westenenk een assistent-resident in de Padangsche Bovenlanden. Want het bleek, dat ook oud-leerlingen uit Caïro juist bij den belasting-opstand daar hadden gestookt.

Staatexploitatie en Socialisme.

Het Internationale Mijnwerkers-Kongres dat dezer dagen te Amsterdam vergaderde nam betreffende Staats-exploitatie de volgende resolutie aan:

Het Kongres is van meening dat alle grond, alle mijnen en alle spoorwegen in het belang van de gemeenschap in de verschillende landen aan de Staat moeten komen.

Mijnkoncessies mogen niet aan partikulieren worden gegeven. Het algemeen belang vordert, dat de mijnen ten voordeele van de gemeenschap worden geexploiteerd, en dat daarbij voor de belangen van de arbeiders, de voornaamste voortbrengers, nauwlettend gewaakt worde.

Wij publiceeren ter gelegenheid hiervan een artikel van onzen partijgenoot Ant. Pannenkoek te Bremen, dat in het begin van Maart, dus tijdens de reusachtige Britsche Mijnwerkersstaking werd geschreven. Het luidt als volgt:

De verklaring van de Pruisische Minister Delbrück, dat staatsexploitatie beter was dan een partikulier monopolie, en de berichten in de Duitsche pers, dat de Regeering van plan zou zijn, een staatsmonopolie voor kali, spiritus, petroleum en lucifers in te stellen, wekten natuurlijk vooral onder Sociaaldemokraten groote belangstelling. «Een Socialistisch Minister!» zei hier en daar onze pers. Een Minister, die verklaart, dat partikuliere ondernemingen niet de beste bedrijfsvorm zijn, wat doet hij anders dan voor ons werken, en voor de juistheid van onze leer getuigen? Want de socialistische produktiewijze, die wij nastreven, kan als staatsexploitatie van alle belangrijke industrieën worden beschouwd, waarbij de Staat — of een ander politiek orgaan, bijv. de Gemeente — door een overal doorgevoerde democratie een orgaan van de groote arbeidende volks-massa is.

Volgens deze opvatting is vervanging van partikuliere ondernemingen door staats-exploitatie weliswaar nog geen Socialisme, maar toch de eerste schrede naar het Socialisme. Het brengt de onderneming in handen van de Staat. De tweede schrede, deze Staat tot een democratische, tot een volksstaat te maken, blijft de taak van de proletarische klassenstrijd. Wordt de kapitalistische klassestaat er al toe gedwongen, steeds meer takken van bedrijf tot staatsbedrijf te maken, dan verlicht deze klassestaat ons het werk in de toekomst. Wij behoeven die bedrijven dan niet meer na de verovering van de politieke macht aan de partikuliere bezitters te ontnemen. Daarom moeten we het steeds toejuichen, als de Staat van tegenwoordig zich genoopt ziet, partikuliere bedrijven tot staatsbedrijf te maken.

Wel kan dit argument niet bizonder zwaar wegen. Het onteigenen door den Staat is het gemakkelijkste deel van onze taak, als we het moeilijkste deel, de verovering van de politieke macht, maar eenmaal achter den rug hebben. Die onteigening zou ons moeilijk vallen, als we met een groot aantal kleine bedrijven te maken hadden; maar het kapitalistische concentratie-proces vatte de versplinterde produktie alreeds tezamen in een aantal groot-bedrijven, kartels, trusts en zelfs monopolies. Partikulier of Staats-monopolie, het zal voor de democratische organisatie van het bedrijf op socialistische grondslag weinig verschil maken. Onze taak na de overwinning heeft ons weinig zorg te baren; onze eenige groote zorg is, hoe we het best en snelst tot de overwinning komen. Alléén van uit dit oogpunt mogen we onze eigen daden en die van onze tegenstanders beschouwen. We moeten ons afvragen: Zullen die daden onze overwinning bespoedigen of belemmeren, vergemakkelijken of bemoeilijken?

Dit gezichtspunt treedt ook bijna overal op de voorgrond, waar de socialistische pers zich uitlaat over de kwestie van Staats-exploitatie. Degenen, die het staats-bedrijf toejuichen, wijzen vooral op de winst voor onze propaganda. De theoretische strijd tegen de burgerlijke

voorvechters van het kapitalisme ging steeds om de kwestie: particulier initiatief of staatsbedrijf. Onzerzijds wordt vaak met succes op de doelmatige organisatie van de tegenwoordige staatsbedrijven gewezen, zooals post en telegraaf, en in sommige landen, de spoorwegdienst, wanneer de burgerlijke sprekers het partikulier initiatief en de vrije konkurrentie aanprijzen! Het kan onze propaganda derhalve slechts ten goede komen, als elkeen inziet, dat zelfs de reaktionaire Deutsche Jonkerstaat genoodzaakt is, het gebied der staatsbedrijven ten koste der partikuliere ondernemingen steeds meer uit te breiden. In dien zin hebben Regeeringsplannen tot staatsbedrijf een niet te onderschatten principieele beteekenis.

Zoo kan men in een deel der socialistische pers lezen. Maar deze gansche beschouwingswijze berust op een grondfout in de opvatting van het wezen der socialistische beweging. Deze opvatting past bij het karakter van de Engelsche *Fabian Society*, die het «ontwikkeld publiek» voor de idee der maatschappelijke produktiewijze poogt te winnen, maar niet bij die van de Deutsche Sociaaldemokratie. Het socialisme zal niet komen, omdat de maatschappelijke produktie veel verstandiger is dan de private produktie, maar omdat de arbeidersklasse het doorvoeren moet, zoodra ze de politieke macht veroverd heeft. Onze taak als partij is het dus niet, de menschen tot het theoretische inzicht van de voortreffelijkheid der socialistische produktiewijze te brengen. Het is onze taak, de arbeidersklasse machtig te maken in de klassenstrijd, opdat ze zoo gauw mogelijk de macht kan veroveren. En de arbeidersklasse komt niet tot klassebewustzijn, tot organisatie, tot macht door de waarde van partikulier en staatsbedrijf te vergelijken, maar door de aan eigen lijf ondervonden nood, door de uitbuiting, door de onderdrukking en de ondragelijkheid van de kapitalistische heerschappij. Voor de bewustwording van het proletariaat en zijn deelnemen aan de klassenstrijd is de propaganda, die van de staatsbedrijven uitgaat, slechts van uiterst geringe beteekenis.

Ja, het is zelfs de vraag, of staats-exploitatie werkelijk propaganda *voor* en niet veeleer *tegen* het Socialisme maakt. Hoe zien de arbeiders de staatsbedrijven? Als bedrijven (in Duitschland althans), waar de proletariër erger geknecht wordt dan in een partikulier bedrijf. De staatsarbeiders mogen zich in Duitschland niet organiseren zooals ze willen; ze mogen geen eigen meening hebben; ze worden bij de geringste aanleiding tot twijfel aan hun vaste staatsgezindheid in een ommezien op de keien gezet. Staatsbedrijven zijn bedrijven, waar de arbeiders onderworpen zijn aan de machtigste ondernemer, tegen wie verzet (in Duitschland althans) niet mogelijk is, en die veel meer dan een partikulier ondernemer het denken en het geweten van zijn arbeiders geweld aandoet. **Het staatsbedrijf draagt het karakter van de Staat.** Als de ondernemer een democratisch orgaan is — gelijk bij vele gemeente-bedrijven in Engeland — dan hebben de arbeiders vaak beter arbeidsvoorwaarden en meer vrijheid dan in partikuliere bedrijven, en dan is hun toestand propaganda *voor* het Socialisme onder de arbeiders. Als de kapitalist de Deutsche Staat is, moet omgekeerd de toestand der arbeiders in zijn dienst de nog minder bewuste massa's eerder van het socialisme doen terugschrikken.

Maar ook in het algemeen berust het argument, dat de Staats-monopolies als propaganda voor onze zaak dienen, op een vergissing. Ja, als de Regeering op grond van het algemeen belang genoodzaakt werd, partikuliere monopolies te onteigenen, dan zouden wij ons daarop kunnen beroepen. Maar de Regeering laat zich door het algemeen belang het allerminst leiden; anders had ze allang de mijnen onteigend. De oorzaak echter van de althans in Duitschland voorgestelde staatsbedrijven ligt in het geldgebrek van het Deutsche Rijk. Er moet geld komen, zonder nieuwe (voor de burgerlijke partijen op het oogenblik ongelegen komende) belastingen. Als in het feit, dat een Regeering uit geldnood Staatsmonopolies invoert, propaganda zit voor het Socialisme, dan zat die propaganda ook in de oude gehate monopolies van de absolute vorsten in de 17e en 18e eeuw. Tegen zulke financieele monopolies, die een verkapt belastinghervorming zijn, kan een partij die de volksmassa's vertegenwoordigt, van principieel standpunt slechts de scherpst mogelijke strijd voeren.

In de praktijk is de vraag beslissend wie de volksmassa's, de verbruikers, erger uitzigt: de Staat of de partikuliere kapitalisten en monopolisten. De praktische vraag, hoe het staatsbedrijf doorgevoerd wordt, moet onze houding ten opzichte van Staatsexploitatie bepalen. Alleen als het dan een groot voordeel voor de volksmassa's oplevert, mag het kwaad van het Staatskapitalisme met zijn ijzeren ketens voor de arbeiders op de koop toe worden genomen. Dat zou het geval kunnen zijn, als de Staat de groote winsten uit handen van de partikuliere kapitalisten nam, om ze direkt aan de verbruikers ten goede te doen komen. Maar daarvan kan (in Duitschland bijv.) geen sprake zijn. Men denke bijv. aan het Deutsche wetsontwerp op het Spiritus-monopolie in 1909. De verbruikers moesten bloeden, ten eerste om de staatskas geld te doen toevloeien voor militaire uitgaven, en ten tweede om de partikuliere kapitalisten dikke winst te verzekeren. Wie soms meenen mocht, dat de Staat de winst der kapitalisten zou verminderen, die kent de Staat niet. De kapitalisten hebben niets van hem te vreezen. De afkoopsummen, die de Staat bij onteigening betaalt (ook bij onze Spoorwegmaatschappijen) zullen zoo hoog zijn, dat voor de tegenwoordige aandeelhouders de inkomsten nauwelijks minder worden. In plaats van in

aandeelen beleggen de Kapitalisten hun geld dan in staats-effekten, in plaats van dividenden trekken ze rente, en de heele verandering loopt erop uit, dat de Staat het risico, de leiding, de moeite en de zorgen op zich neemt.

In zulk een onteigening zit niets, wat het kapitaal zou kunnen afschrikken. Integendeel. Zoo is het dan ook verklaarbaar dat niemand minder dan Gary, de leider van de Amerikaansche Staaltrust, zich voor een staats-exploitatie van de trust verklaarde. Het kapitaal behoudt dezelfde inkomsten, ze worden nog beter verzekerd, en de Staat neemt de lastige taak op zich, het met de arbeiders en verbruikers klaar te spelen. De arbeiders worden zwaarder geknecht; hun strijd om de politieke macht, het kernpunt van het Socialisme, kan zodoende slechts bemoeilijkt worden.

De Staatsexploitatie, waarom het (althans in Duitschland) tegenwoordig gaat, is geen Socialisme; het is zelfs geen stap naar het Socialisme. Het is een sterker en gevaarlijker vorm van het kapitalisme. Het bevordert ook niet onze strijd voor het Socialisme, maar bemoeilijkt hem. Slechts onder zeer bijzondere, praktisch zoo goed als uitgesloten omstandigheden zouden we ervoor kunnen zijn.

Het vertrouwen van Wallstreet.

Wallstreet dat is de New-Yorksche beurs. En de New-Yorksche beurs, dat is in de eerste plaats de miljardair en «demokraat» Pierpont Morgan. Maar Morgan, het hoofd van de almachtige Amerikaansche geldtrust, naar wier praktijken — het is in de verkiezingstijd! — de Amerikaansche Regeering thans op haar manier een onderzoek instelt, is met miljoenen betrokken bij de beruchte Staaltrust. En op haar beurt is de Staaltrust de baas van meer dan de helft van de ontzaglijke Amerikaansche Spoorwegen, en nauw verbonden met de befaamde Petroleumtrust, terwijl zooals bekend is, Morgan niet alleen tal van verzekerings-maatschappijen beheerscht maar ook de Internationale Scheepvaarttrust — die de ramp van de Titanic op zijn geweten heeft — tusschen Amerika en Europa. Wallstreet, dat is dus de verbonden bende van kapitaal- en industriële magnaten in Amerika.

Welnu, Wallstreet — zoo luiden de berichten — beweest dat men de benoeming van Woodrow Wilson tot «demokratisch» kandidaat voor het presidentschap der Vereenigde Staten moet beschouwen als een protest tegen het uiterste radikalisme. Met vertrouwen verwacht men dat in November een democratische overwinning zal plaats vinden.

Konklusie: de heer Woodrow Wilson geniet het vertrouwen van Wallstreet.

Wie is die mijnheer Woodrow Wilson? Volgens de groote kapitalistische bladen is Wilson «vrijhandelaar», «geleerde, denker en pedagoog», dus zoo iets als onze door de liberale kapitalisten nooit volprezen Minister Pierson. En in ieder geval is deze Wilson een eerlijk politicus, wat Pierson ook was, wat niet wegneemt, dat beide tot de meest onvervalscht-kapitalistische behooren. En ook is Woodrow Wilson «vooruitstrevend» en «demokraat», terwijl zijn politieke eerlijkheid — zooals ieder begrijpen kan — in Amerika de aantrekkelijkheid van het nieuwe heeft. Wie, behalve dan misschien Roosevelt, over wie we het laatst al hadden, kan dus beter geschikt zijn om het den kapitalisten in Amerika dreigend gevaar van het nauw samengaan van vakarbeiders en socialisten te trachten te verzwakken?

Dat dit «gevaar» in Amerika niet denkbeeldig is, toont zeer duidelijk een doorwrocht boek van den ekonomie-professor Carlton, over *de Historie en de Problemen van de georganiseerde Arbeid in Amerika*, dat meer dan een jaar geleden — dus onafhankelijk van de verkiezingsstrijd — verscheen. In zijn konklusies over de *jongste tendenzen* in de Vereenigde Staten komt hij ook te spreken over de beteekenis van het nieuwe *industriële unionisme* der ongeschoolde tegenover het oude vak-unionisme der geschoolde arbeiders, en over de *politieke aktiviteit* der arbeiders, die een sterk streven naar het socialisme vertoont. En hij vraagt zich af — de man is in elk geval geen socialist, maar een burgerlijk onderzoeker ongeveer als de Webbs — vanwaar dat nieuwe industriële unionisme, die groeiende politieke aktiviteit, dat sterke streven naar socialisme onder de Amerikaansche arbeidersklasse. En zijn antwoord komt met zooveel woorden neer op het ons bekende, maar door de revisionisten zoo vaak verloochende: de verscherping van de klasse-tegenstellingen op elk gebied.

Hij toont aan dat de Amerikanisering van de industrie met zijn minutieuse onder-verdeeling van den arbeid en zijn groeiend aantal ongeschoolden — zooals de statistieken aanwijzen, al willen de vrijzinnigdemokraten, o.a. Treubs Amerikaansche voorman Prof. Ely daarvan niets weten — onvermijdelijk tot deze resultaten voert. Ook meent Carlton intrinsiek, dat alleen een verbreding van de gezichtskring

der massa's, mede door de burgerlijke politiek, het onheil voor de bourgeoisie kan afweren; door een althans vormelijke verjonging dus van de bestaande politieke partijen, zooals een Roosevelt en Wilson dit willen.

Hij toont aan dat het overhand toenemen van de machine en de arbeidsverdeling in Amerika de waarde van het onderhandelen, van de plaatselijke stakingen en boykots vermindert, dat het de geschoolden en ongeschoolden vereent, ook doordat het de ondernemers-vereenigingen sterker tegen de arbeidersorganisaties doet optreden. De trusts- en kapitaal-vereenigingen en de jongste rechterlijke vonnissen tegen staking en boykot, die de boven de Regeering en partijen zetelende z.g.n. «onafhankelijke» rechterlijke macht duidelijk doet zien als wat hij is, naakte klassejustitie, maken de waarde van de staking en de boykot als middel om van de ondernemers direkt iets af te dwingen geringer. Elke klap van het georganiseerde kapitaal tegen het vakvereenigingswezen draagt er echter toe bij de arbeiders politiek ziende te maken, konstateert — zeker niet gaarne — Prof. Carlton. Want dit is juist het gevaar van het oogenblik. Als de arbeidersklasse zou willen, dan zou zij reeds thans de wetgevende macht van elke belangrijke industriële Staat der Vereenigde Staten kunnen veroveren. Hoe weinig socialisten zouden in deze omstandigheden niet reeds genoeg zijn, om gekozen in de Wetgevende Lichamen door hun propaganda de brand van de arbeidersstrijd aan te wakkeren!

Daar is nog de beruchte *Civic Federation*, waarvan zooals men weet Gompers, voorzitter van de Amerikaansche Federatie van den Arbeid (zooiets als het Verbond van Vakvereenigingen), notabene onder-voorzitter is. Van die Civic Federation (Burgerlijke Federatie) zegt de Amerikaansche Professor zeer karakteristiek, dat ze er is om het oude vak-unionisme met zijn zaken-standpunt aan te moedigen en om de politieke beweging van de georganiseerde arbeiders te ontmoedigen. Maar hier zijn als zoo vaak de bitterste vijanden van de georganiseerde arbeiders huns ondanks hun beste vrienden. Het werk van deze Civic Federation, het bekende moord-proces tegen de onschuldige leiders der mijnwerkers Moyer, Haywood en Pettibone, dat met de overwinning der arbeiders eindigde, de fameuze processen der rechterlijke macht tegen Gompers en zijn volgelingen Mitchell en Morrison, die met veroordeelingen zelfs dezer konservatieve leiders eindigde, de onbeschaamde taal van de Vereeniging van Industriëlen en hun nog onbeschaamder optreden tegen de maatregelen der vakvereenigingen, die alleen met georganiseerden willen werken, dit alles en de hiervoren genoemde ekonomische oorzaken zijn de grond van de groei van het socialisme onder de Amerikaansche vakvereenigingsmensen en van de verjonging van het vakvereenigings-wezen zelf, dat in het algemeen politiek en zelfs sterk socialistisch wordt.

Ziehier de drijfveeren bij het sensationeel optreden van Roosevelt en de door hem thans gestichte derde burgerlijke partij, de progressistische, en van de schijnbare draai naar de democratie van de zoogenaamd Demokratische Partij door het opstellen van Woodrow Wilson als kandidaat voor het Presidentschap. Roosevelt en Wilson willen de klik-politiek der kapitalisten door de leuze der democratie tot een «algemeen-belang»-politiek maken ter misleiding van de arbeiders en om hen van het socialisme af te houden. Wallstreet kan terecht in hen vertrouwen stellen. WP.

Russische Expansie en Duitsch Imperialisme.

De Deutsche burgerlijke pers viert een groote overwinning. De Keizer voleindigde bij het bezoek dat hij te Baltisch-Port (aan de Oostzee) aan de Czaar bracht het werk van Potsdam, toen de Czaar bij hem op bezoek was! Wilhelm II leidde de Duitsch-Russische toenadering in en door nauw voeling te houden met het Czarenrijk herstellde hij het «Europeesch evenwicht» en «verzekerde» hij de Europeesche vrede! Tot ver in de links-liberale pers weerklinken deze lofprijzingen op de Keizer, en niemand (buiten de Sociaaldemokratie) acht zich verplicht om deze zwaarwichtige zet van de Deutsche diplomatie naar behooren te karakteriseren.

Het ware vergeefsche moeite te pogen de toenadering van de Deutsche Rijks-Regeering tot de Regeering van knoet en galg met de maatstaf van ethiek en volksmoraal te meten. Om dergelijke «sentimenten» bekommert zich de Deutsche bourgeoisie even weinig als de burgerij van het republikeinsche Frankrijk of het democratische Engeland. Elke stap van Regeeringen, die in de kapitalistische Staten de zaken der bourgeoisie opknappen, wordt enkel en alleen door het naakte winstbelang der bourgeoisie gedikteerd. Aan dat belang zijn de gekroonde vertegenwoordigers der afzonderlijke Staten, in wier handen de draden van de politiek tezamen komen, onderworpen. Ook andere momenten spelen hier natuurlijk een rol:

